

OSMANLI ARAŒTIRMALARI

XIII

NeŒir Heyeti - Editorial Board
Halil İNALCIK - Nejat GÖYÜNÇ
Heath W. LOWRY - İsmail ERÜNSAL
Klaus KREISER

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

XIII

İstanbul - 1993

Forschungsgemeinschaft ile Dr. Ludwig Reichert Yayınevi ile hazırlayıcılar her türlü övgüye layıktırlar. İnşallah Seyahatname'nin diğer kısımlarını da böyle görsel hale getirmeye cesaret edecek sabırlı ve yaratıcı fikir zenginliğine sahip başka meslekdaşlar çıkar. Böylece Evliya Çelebi araştırmalarında açılan bu yeni yol diğer ülkeler için de uygulanma sahası bulur.

Nejat Göyünç

Robert DANKOFF ve Klaus KREISER, *Materialien zu Evliya Çelebi, II. A Guide to the Seyahat-name of Evliya Çelebi. Bibliographie raisonnée*, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Wiesbaden 1992, Beihefte zum Tübinger Atlas des Vorderen Orients, IV+200 sahife.

Yaklaşık onyıldan beri Evliya Çelebi Seyahatnamesi ile ilgili araştırmalarda bulunan Robert DANKOFF ile 1975'te *Edirne im 17. Jahrhundert nach Evliya Çelebi. Ein Beitrag zur Kenntnis der osmanischen Stadt* (Freiburg, Klaus Schwarz Verlag) adlı doktora çalışmasını yayımlayan Klaus KREISER son yıllarda Evliya Çelebi ile ilgili araştırmalarını ve yayınları yoğunlaştırdılar. *Evliya Çelebi in Diyarbekir* ve *Evliya Çelebi in Bitlis* (E.J. Brill 1988 ve 1990) adlı eserlerin yayıncılığını KREISER üstlendi, ikincisini de DANKOFF hazırladı. Yukarıdaki rehber de yine bu iki kıymetli ve müteşebbis bilim adamının eseridir. Kitabın ilk bölümü (1-136. s.) Seyahatname'nin yazma nüshaları ile İstanbul baskısı (1886-1938) ve Hammer'in kısmı tercümesindeki (*Narrative of Travels...*) mühim konuların karşılıklı yerlerini gösteren bir dizindir (Konkordanz), DANKOFF tarafından hazırlanmıştır. Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü'ndeki 304, 305, 306, 307 ve 308 numaralı yazmalar ile İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki T.Y. 5973 faydalanılan ana kaynaklardır. Bu kısımdaki dipnotları, eserin yer isimleri dizini (137-145), Evliya Çelebi ve Seyahatname hakkındaki yaklaşık 500 kadar yayının açıklamalı, yazar adına göre düzenlenmiş listesi (148-200) KREISER tarafından hazırlanmıştır. Bibliyografyaya ilmi makaleler, sözlüklerde yer alan yayınlar, Seyahatname'nin bazı kısımlarından başka dillere yapılan çeviriler alınmış, çok popüler mahiyette olanlardan sarf-ı nazar edilmiştir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde 1947'de mezuniyet tezi olarak yapılan Seyahatname'nin bazı ciltlerinin dizinlerinin bile bibliyografyaya alınması (196. s., Tuñcay Rauf) başarılan için ne denli emek, dikkat ve titizlik ürünü olduğunu göstermeye yeter. Kendisinin de belirttiği gibi 17 dildeki bu yayınları topluca ihtiva eden bir kitaplık da yoktur. Bu bakımdan birçok arkadaşı ve öğrencileri de KREISER'den yardımlarını esirgememişlerdir (147. s.).

Robert DANKOFF ve Klaus KREISER bilim âlemine sundukları bu nefis Seyahatname Rehberi ile meslekdaşlarına ve Evliya Çelebi üzerinde çalışacaklara emsalsiz bir hizmette bulunmuşlardır. Her ikisinin de sabır ve gayretlerine, KREISER'in bibliyografik bilgi zenginliğine gıpta etmemek, elde değildir.

Nejat Göyünç

Ernst Dieter PETRITSCH, *Regesten der osmanischen Dokumente im Österreichischen Staatsarchiv*, I. cilt (1480-1574), Wien 1991, *Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs*, Ek cilt 10/1. 305 sahifeli.

Viyana Devlet Arşivleri'ndeki Osmanlı belgelerinden 1480-1574 arasındaki tarihlere ait 770 vesikanın kısa özetlerinin ve bunlarla ilgili yayınların da kısa bibliyografik notlar şeklinde verildiği bu eser, Dr. PETRITSCH'in Önsöz'de belirttiği gibi, zamanının Viyana Şehir ve Bölge arşivleri müdürü Dr. Felix Czeike'nin Avusturya'da, Viyana'nın Türkler tarafından ikinci defa kuşatılmasının 300. yıldönümüne ait bilimsel hazırlıklar çerçevesinde, ortaya attığı bir tekliften doğmuştur. Avusturya başkentinin bu kuşatmadan kurtarılması, ilgili devlet yönünden bir zaferdir. Zaten bütün askeri olaylar bir taraf için zafer, diğer taraf için de yenilgidir. Avusturya Cumhuriyeti ve Viyana bu olayı o tarihlerde, yani bundan on sene önce bir çok bilimsel yayımlara vesile yaptı. Viyana Arşivlerinde bulunan Kanuni Süleyman devrinden kalma belgeler müteveffa Prof. A.C. SCHAENDLINGER tarafından, belgelerin tıpkı basımları, latin alfabeli Türkçe metinleri, Almanca çevirileri ve gerekli açıklayıcı bilgiler, bibliyografik malumat, ayrıca güzel bir Sunuş ile yayımlandı: *Osmanisch-türkische Dokumente aus dem Haus-, Hof- und Staatsarchiv zu Wien*, 2 kısım, Wien 1983-1986. Prof. H.G. MAJER'in mükemmel bir giriş ve dizinlerle yayınladığı *Das osmanische "Registerbuch der Bescherden"* (Şikâyet Defteri) *vom Jahre 1675. Österreichische Nationalbibliothek Cod. mixt. 683*, Wien 1984'de bu cümledendi. Dr. F. Czeike aslında yalnız Viyana'daki HHStA'deki 1720 tarihine kadar olan belgelerin hepsinin yayınlanmasını tasarlamış ve arzu etmişti. Gayesi de Osmanlı Dev-